

Barendrecht

Contactblad

N° 144 Jaargang 2015/4

Het geheugen van Barendrecht

Leden opgelet!
Dit Contactblad bevat
de acceptgiro voor
de contributie 2016.

Nog altijd
even ambachtelijk

DE **Weypoort**
DICK SCHUMACHER

Kaasspecialzaak De Weypoort
Middenbaan 87
telefoon: 0180 - 61 29 29
www.deweypoort.nl

Velo Beheer BV

Postbus 27
2990 AA Barendrecht

Voordijk 275
2992 AL Barendrecht

Kraima
Middenbaan 81 Barendrecht
Tel. 0180 612059

Dimago® is ons exclusieve merk lak- en muurverf. Onze verf (ook de grondverf) is te mengen in maar liefst 1950 kleuren. Verkrijgbaar in diverse glansgraden, waarbij dimago® zijdegans ook in een watergedragen kwaliteit verkrijgbaar is.

Riba

Dorpsstraat 129, 2992 BD Barendrecht,
Tel.: 0180 - 61 33 46, www.ribadetail.nl

Plezierig zaken doen met Berkman!

Een familiebedrijf dat 100 jaar bestaat. Zeker in de huidige snelle wereld lijkt dat een prestatie die niet meer van deze tijd is.

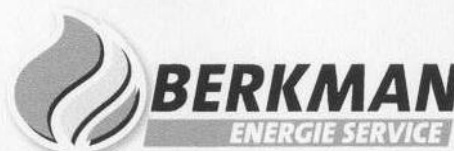
Momenteel behoort Berkman Energie Service tot één van de grotere onafhankelijke leveranciers van brandstoffen en smeermiddelen in Nederland. Zaken doen met Berkman Energie Service betekent betrouwbaarheid, duidelijkheid, maar vooral op een plezierige manier zaken doen met elkaar.

Plezierig zaken doen betekent voor ons:

Wat maakt ons bedrijf voor u plezierig? De medewerkers, de producten, de prijzen? Woorden alleen zijn hierbij onvoldoende. Maak persoonlijk kennis met ons en ervaar voor uzelf de plezierige sfeer en duidelijke cultuur van Berkman Energie Service!

- Maatwerk leveren
- Weten wie onze klanten zijn
- Onze jarenlange kennis en ervaring aan u beschikbaar stellen

- Dag en nacht bereikbaar zijn
- Kwaliteitsproducten tegen concurrerende prijzen
- Duidelijke afspraken zonder kleine lettertjes

Het brood van
Bakkerij Pot is
net zo'n feest

In de luxe
winkels van
bakkerij Pot
vindt u een zeer
groot assorti-
ment, iedere
dag versgebak-
ken broodsoor-
ten. Voor u
zeker aanleiding
genoeg de win-
kel vol lekkernijen
te bezoeken.

bakkerij pot

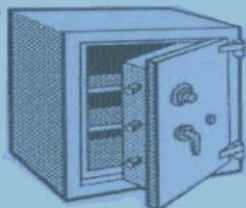
Bakkerij: Singel 29 - 2992 BN
Barendrecht Tel.: 0180 - 613 356

Filialen:

Onderlangs 15 Barendrecht
Tel.: 0180 - 612 043

NIEUWE EN OCCASION BRANDKASTEN

RECHTSTREEKS UIT EIGEN FABRIEK!
CA. 500 STUKS
OP VOORRAAD

BRANDKASTENFABRIEK
N.A. VAN DEN HOVEN & ZN. B.V.
WWW.VDHSAFES.NL / TEL. 0180-612988

hét adres voor **tanken wassen** **shoppen**

**aanhangwagen
verhuur**

ziedewij
pitstop van Barendrecht

Middelweg 3 - Barendrecht

VIJFVINKEL

SCHOENEN

Middenbaan 98 • 2991 CT Barendrecht
Tel. 0180 - 613 221 • Fax 0180 - 611 314

Dorpsstraat 141 • 2992 BD Barendrecht • tel: 0180-612130
www.diggels-eetcafe.nl

Van der Linden

**Internationaal Transport
Agrarisch Loonbedrijf
Garagebedrijf**

Koedood 27 Barendrecht Tel. (0180) 612911 Fax (0180) 620391

Automobielbedrijf M. Vogelaar

Onderhoud - reparaties - verkoop automobielen
APK keuringen

v.d. Meulenstraat 6 - 2992 KM Barendrecht
Telefoon 0180 - 394666

KTV • hi-fi • video

Gloeilampen • tl-

buizen

vof
Veenelektronika
ONDERLANGS 1 BARENDRECHT
TELEFOON (0180) 69 00 50

Bespaar tot 50%
op uw **ICT** en **telefonie** met

 DIGISOURCE
UW DIGITALE BRON!

BEHEER

TELEFONIE

CONNECTIVITEIT

CLOUD

DIGISOLAR

Bel **088 3 444 777** of ga naar **digisource.nl**
en ontvang gratis een vrijblijvende offerte

paul casteleijn
HOVENIERS ^{B V}

Noldijk 126 2991 VL Barendrecht
Tel. 078-6771123 Fax.078-6771118
www.paulcasteleijn.nl

**Aannemers van grond-,
weg- en
waterbouwkundige
werken**

Barendrecht - Tel. (0180) 61 35 22 - Fax (0180) 61 91 60
Postadres: Postbus 6 - 2990 AA Barendrecht

kiwa

Contactblad

Inhoudsopgave

	Van de redactie	2
	Verenigingsnieuws	2
<i>Bas Visser</i>	Reactie vorig Contactblad	4
<i>Wim de Regt en Roelof Roomer</i>	Slagerij Hiel al 250 jaar van vader op zoon	5
<i>Arco van der Lee</i>	De verplaatsing van de Pendrechtse Molen	7
	Heil en Zegenwensch	8
<i>Marijke de Bruijn</i>	Remplaçanten	11
<i>Roelof Roomer</i>	Bodemvondsten in de Zuidpolder	13
<i>Maaïke Roomer-van Roosmalen</i>	Zoekplaatje	14
<i>Maaïke Bakker</i>	Tassen bij de vleet	15

Colofon

Het Contactblad is een uitgave van de Historische Vereniging Barendrecht en verschijnt vier maal per jaar. Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan met bronvermelding.

Redactie: J.E.J. Blinde jr., R.J. Roomer en mevr. M. Roomer-van Roosmalen

e-mail: contactblad@historischbarendrecht.nl

Sluitingsdatum inlevering kopij voor het volgende nummer: 29 februari 2016

ISSN 0169-5460

Ledenadministratie

Voor aanmelding voor en opzegging van het lidmaatschap alsmede voor het doorgeven van een adreswijziging gelieve u contact op te nemen met de ledenadministratie:

Mw. N. Verschoor

e-mail: info@historischbarendrecht.nl

De contributie bedraagt € 17,50 per jaar. Een extra bijdrage is altijd welkom.

Op de voorplaat

Het Renteniershuis, Stationsweg 80 (zie ook Verenigingsnieuws). Foto: Willem van Boeschoten

Het is december en voor u ligt alweer het laatste Contactblad van dit jaar. Nog even en het jaar 2015 is verleden tijd, het moment om terug te kijken wat er zoal aan activiteiten bij de vereniging heeft plaatsgevonden. Het afgelopen jaar is er, behalve in de vakantieperiode dan, bijna elke maand weer een bijzondere expositie of festiviteit geweest. Mede door de inzet van onze vrijwilligers is dit steeds weer een succes gebleken.

Het begon in januari met de expositie 'Geluidsdragers', daarna volgde een tentoonstelling over de Holocaust 'Met de moed der Hoop'. Op Koningsdag was het museum geopend en op 5 mei werd de expositie 'Hoera 70 jaar bevrijd' een enorm succes. Daarna volgde de tentoonstelling 'Blikvangers' met een verzameling blikken speelgoed. Tussendoor kregen we bezoek van zanger Dennis Smit uit Barendrecht, die het lied 'Mijn Dorp' ten gehore bracht. Een lied over historisch Barendrecht. Op Open Monumentendag in september was het mogelijk om voorwerpen te laten taxeren, ook dit bleek weer een succes. Er werd besloten dit in het voorjaar en najaar van 2016 te herhalen. Oktober was de maand waarin een quilttentoonstelling plaatsvond en in november bleek de foto- en filmtentoonstelling zo succesvol dat op verzoek van de bezoekers werd besloten de einddatum uit te stellen. Zoals ieder jaar is er tijdens het WinterFeest in het Oude Dorp ook dit jaar weer een binnenkerstmarkt in het museum georganiseerd, daarover meer in ons volgende nummer.

Mede door de inbreng van de leden en de lezers van het Contactblad is nummer 144 gevuld met interessante en gevarieerde artikelen, zoals een verslag van het bezoek aan slagerij Hiel, bodemvondsten van Ton Blinde, reacties op het zoekplaatje, een historisch artikel over de winkel van 'Anna Tas', een artikel over lotelingen en hun plaatsvervangers, verenigingsnieuws en nog veel meer zaken. In het midden van dit Contactblad vindt u een bijzondere wens. De 'Heil en Zegenwensch' voor de 'gansche burgerij' van oost en west Barendrecht, bij de aanvang van het jaar 1893.

Tot slot nog twee wijsheden voor de maand december en januari:

Is december veranderlijk en zacht, geeft een winter waar men om licht.

Maar: Geeft januari een sneeuwtapjijt, dan zijn we de winter zomaar nog niet kwijt

De redactie wenst u een voorspoedig en vooral gezond 2016 én veel leesplezier.

Verenigingsnieuws

Contributie en ANBI-status

Zoals gebruikelijk bij het december-nummer van het Contactblad hebben de leden van de Historische Vereniging de acceptgiro voor de contributie voor het komende jaar aangetroffen. Op de acceptgiro is het bedrag van de door de ledenvergadering voor 2016 vastgestelde contributie voorgedrukt. Uiteraard staat het u te allen tijde vrij een hogere bijdrage te doen. In dat kader is het volgende voor u van belang.

Sinds 1 januari 2014 heeft de Historische Vereniging Barendrecht een culturele ANBI-status. Dit betekent dat de Historische Vereniging door de Belastingdienst wordt aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling. Dat houdt in dat donaties (dus ook een hogere bijdrage bovenop de vastgestelde contributie), die door particulieren worden gedaan aan de Historische Vereniging, een extra belastingvoordeel opleveren. Particulieren mogen namelijk in de aangifte Inkomstenbelasting 1,25 keer het bedrag van de gift aftrekken. Als bijkomend voordeel is de Historische Vereniging geen successierecht of schenkingsrecht over schenkingen verschuldigd.

Openingstijden rond de jaarwisseling

Tijdens de feestdagen zijn de gewijzigde openingstijden: dinsdag 15 december geopend, dinsdag 22 december gesloten, dinsdag 29 december gesloten, op zaterdag 2 januari afdeling Archieven en Genealogie geopend, dinsdag 5 januari gesloten, dinsdag 12 januari weer geopend.

Afdeling Barendrecht van vroeger op ansicht, foto en film

Reeds enige tijd zijn we in het bezit van een oude foto met daarop een woning in Barendrecht waarvan niet met zekerheid bekend was waar en van wanneer deze opname was. We hadden het al als zoekplaatje in het Contactblad gepland. Er kwamen echter vanuit de vereniging diverse suggesties ter tafel, waarvan er één zeer waarschijnlijk leek. Kort daarop volgde een verzoek aan de afdeling fotoarchief met de vraag of er misschien een foto van rond 1900 bestond van het pand Stationsweg 80, en dat zorgde, zo bleek naderhand, voor de oplossing. De heer Van Boesschoten schreef ons of er misschien een foto of informatie beschikbaar was van Stationsweg 80 (64), het pand dat destijds naast Hotel-restaurant Bestebreurtje stond. Vreemd genoeg was er in ons digitale bestand niets bekend op dit adres. Daarop hebben we de ons eerder genoemde onbekende foto toegezonden; deze leek verdacht veel op de gevraagde woning aan Stationsweg 80. Vrijwel direct volgde het antwoord: "Dit is het huis van Stationsweg 80!" We hebben de foto in ons archief opgeslagen.

De heer Henny Gouw schreef ons een reactie op de foto- en filmtentoonstelling. Hij liet ons weten de namen op de foto van het kampioenselftal van de BVV Barendrecht gecompleteerd te hebben. Het kampioensjaar was 1969. Verder gaf hij zijn complimenten aan de HVB voor de prachtige expositie.

Ingebrachte stukken

Van mevrouw J. de Koning uit Barendrecht ontvingen wij een authentieke rijtuigstoof. Het betreft een bijzonder goed bewaard gebleven exemplaar, dat geheel uit koper bestaat. Het voorwerp is door de afdeling werkplaats beoordeeld en geklasseerd. Op bijgaande foto's een blik op deze prachtige stoof.

Van mevrouw Jana de Koning uit Barendrecht kregen we een originele en nog in goede staat verkerende antieke Velo 'waschmachine'. Het is een machine van rond 1950/1960, Type A 100 E. Het krijgt een plaatsje in het 'Velo-hoekje' van ons museum. Op de foto ziet u de machine.

Reactie op artikel 'Bijnamen' uit Contactblad 143

De heer H. Vonk stuurde ons een aanvulling op het artikel met bijnamen in het vorige Contactblad:

- Nr. 16: Albert de Bok, bij ons bekend als Oelbert de Bok;
- Cor de Biek: Biek is varken?
- Piet de Purol, winkelier 'eilandje van Goud' aan de Dorpsstraat, verkoop van potten, pannen en petroleum;
- Vader Bas de Kel en zoon Kees de Kel, woonden in Smitshoek, bekend van de voetbal.

Met dank aan de inzender.

Art Deco

De Historische Vereniging heeft het voornemen om in februari 2016 een expositie te wijden aan Art Deco. Als u een gebruiks- of ander voorwerp in deze stijl in uw bezit heeft en dit (tijdelijk) ter beschikking wilt stellen voor deze tentoonstelling, neem dan contact op met Joset Verboom, 0180-615728.

Bas Visser

ONZE OPROEP IN HET VORIGE CONTACTBLAD OM MEER KOPIJ AAN TE LEVEREN, HEEFT IN ELK GEVAL ÉÉN RECHTSTREEKSE REACTIE OPGELEVERD. IN ONDERSTAANDE BIJDRAGE REAGEERT BAS VISSER OP DE ARTIKELEN OVER HOUTHANDEL MULDER EN DE BIJNAMEN VAN BARENDRECHTERS, WAARVOOR DE REDACTIE HEM UITERAARD HARTELIJK DANKT.

Hiermee voldoe ik aan uw wens om kopij voor ons Contactblad. Ik begin met een aanvulling op het vorige Contactblad, dat ging over Houthandel Mulder. Over het vervoer werd niks geschreven, maar vader Mulder had een lichte motorfiets (een DKW?) en had daar een aanhanger aan laten maken, allemaal licht spul. Met dat gerij probeerde hij in Rotterdam-Zuid de tram uit de rails te rijden. Hij overleefde het, maar bleef wel kreupel.

Eens bracht hij bij een collega een lange balk op het werk. Bij het lossen brak hij prompt doormidden. Als commentaar zei hij: “Ja, dat komt meer voor bij vuren grenenhout” en dat werd een gevleugeld woord. Als er op het werk hout brak, was het: “het is zeker grenen vuren”.

Over de bijnamen het volgende. Veel ervan kon ik thuis brengen en van sommige kan ik wel wat vertellen. Over een luie tuinder, waar collega-tuinders een bord aan het hek hadden gehangen met opschrift: “Als je mij niet in de tuin ziet zitten, dan leg ik onder de lorrie.”

Over een groenteboer (ook aan mij bekend) die met hit en wagen reed: hij stopte voor het raam van de klant en bleef op de bok zitten tot de klant naar buiten kwam en zei dan: “Vandaag zeker niets nodig? Vort hit!”

Vroeger hadden we in het dorp twee viswinkels, één waar nu Het Kruispunt is, die had nog twee ramen van ±2 meter als etalage. Ik meen dat de eigenaar Koedood was en het winkelmeisje heette Jaantje. De andere viswinkel was van Mol en was op de plaats waar nu de keukenwinkel van Konijnendijk is. Die winkel had een etalage van 1,2 meter. Jaar en dag stonden daar twee stokvissen uitgestald, dat was alles. Een winkelmeisje hadden ze niet nodig. Nooit heb ik er een klant gezien.

Maar er was ook een rijdende visboer uit Heerjansdam, die ook bij ons langskwam. Mijn vrouw vroeg mij: “Hoe heet die man eigenlijk?” “Ai Dot”, zei ik haar. In de regel maakte hij de vis panklaar en zei dan: “Is het zo genoeg?” Mijn vrouw zei daarop: “Nou Dot, doe er nog maar een moot bij.” “Wat blief?”, zei hij en mijn vrouw herhaalde de boodschap met dezelfde woorden. “Ik vind het niet erg hoor,” zei hij, “en je hebt het zeker van je man gehoord, maar ik heet Willemstein.” ’s Avonds werd ik ter verantwoording geroepen.

Henk ‘de Plakzegel’ was ook de uitgever van de voorganger van De Schakel, Algemeen Belang was de naam van het blad, en de redactie huisde toen waar later ‘schele Piet’ woonde. Daar was ook een etalage van 1,2 meter; er lagen een paar boeken en de mededeling dat je er te plaatsen advertenties kon afgeven. Bij ons werk kwamen we soms weleens een Algemeen Belang tegen. Die was dan als grondpapier gebruikt op het racheldoek. Het lukte nooit om er één onbeschadigd of nog leesbaar af te krijgen. Overigens was ‘de Plakzegel’ een zeer vlijtig man, maar niet erg geliefd, hoewel hij zijn opgedragen werk deed.

Zo, genoeg over bijnamen; ik zal u een waargebeurd verhaal vertellen. Ik heb het zelf persoonlijk gehoord van de deelgenoot. Het speelt zo’n 75 jaar geleden. Hij had een grote pruimenboomgaard en ging een weddenschap aan met een broeder van zijn kerk, dat hij kon maken dat de dominee ’s zondags niet kon spreken. De weddenschap werd aangenomen en hij nodigde de dominee uit om ’s zaterdagsmiddags de boomgaard te komen bekijken. Toen was het nog zo dat het fruit aan de boom rijpte, nu moet het rijpen in het koelhuis. De dominee ging graag op de uitnodiging in en samen gingen ze op pad. Mijn zegsman wees met zijn stok de rijpste pruimen aan en dominee plukte en at en dat ging door tot hij niet meer kon. Hij kreeg nog een paar pruimen mee voor onderweg en een mandje voor thuis en de rest laat zich wel raden. De pruimenkweker had de weddenschap glansrijk gewonnen, want ’s zondagsmorgens werd in de (Voordijk)kerk afgekondigd dat de dominee wegens licht lichamelijk ongemak niet kon voorgaan; zijn preek werd door een ouderling voorgelezen. De naam van de dominee is mij ontschoten – in heel mijn bijdrage is geen naam genoemd – maar voor Oud-Barendrechtens zal een en ander wel duidelijk zijn.

Wim de Regt en Roelof Roomer

BARENDRECHT KENT TALRIJKE (FAMILIE)BEDRIJVEN MET EEN LANGE EN BOEIENDE GESCHIEDENIS. IN EERDERE UITGAVEN PUBLICIEERDE HET CONTACTBLAD REEDS VERHALEN OVER DERGELIJKE ONDERNEMINGEN. DE SERIE WORDT VOORTGEZET MET DE HISTORIE VAN SLAGERIJ GEBR. HIEL.

Welke klant of voorbijganger weet dat de slagerij van de broers Peter en Joop Hiel (officiële naam: slagerij gebr. Hiel) op de Middenbaan een familiebedrijf is met de respectabele leeftijd van 250 jaar? Niemand wellicht.

Zelf staan beide broers er ook niet elke dag bij stil, maar als de geschiedenis van hun slagerij ter sprake komt, geven ze volmondig toe dat het toch wel heel bijzonder is dat het bedrijf in de voorbije tweeënehalve eeuw onafgebroken van vader op zoon is gegaan.

Slagerij gebr. Hiel op de Middenbaan

Over de historie is overigens weinig bekend. Akten of andere stukken zijn er niet. Wat de huidige eigenaren kunnen vertellen, hebben ze gehoord van hun vader en ooms en die hebben het verhaal weer van hun vader. Dat is generaties zo gegaan.

Het staat vast dat ene Petrus Hiel in 1765 de basis voor het familiebedrijf heeft gelegd. De verre voorvader van Peter (66) en Joop (62) Hiel begon toen in het dorpje Lamswaarde, gelegen in het oostelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen, een slachterij voor runderen. Na verloop van tijd werd de slachterij tevens een slagerij voor de verkoop van vlees en vleeswaren. Dat is het summiere verhaal van de vroegste historie.

Meer dan anderhalve eeuw is de slagerij in Lamswaarde van vader op zoon gegaan. De slachterij en de winkel zullen zonder twijfel een goede reputatie hebben gehad in dit afgelegen deel van Nederland. Anders is niet te verklaren dat het familiebedrijf er zo lang heeft gefloreerd.

De zware crisis in de jaren '30 van de vorige eeuw sloeg ook, en zelfs harder, toe in Zeeuws-Vlaanderen. Er was al een grote migrantenstroom op gang gekomen van werkloze landarbeiders uit Zeeland en Noord-Brabant die een nieuwe baan vonden in de Rotterdamse haven.

Nieuwe start

Voor de toenmalige eigenaar van de slagerij, óók een Petrus Hiel, leek de verhuizing naar de Maasstad eveneens de beste oplossing om het voortbestaan te verzekeren. Zoon Peet was al eerder naar Rotterdam vertrokken en was daar een schoenmakerij begonnen. Hij was een soort verkenner voor zijn vader. Rondkijkend en informerend kwam hij tot de conclusie dat de mogelijkheden voor een slagerij alleszins gunstig waren, veel beter in elk geval dan in Lamswaarde. Dat advies kreeg Petrus Hiel, de grootvader van Peter en Joop Hiel, eveneens van zoon Joop. Hij was zijn broer naar Rotterdam gevolgd en had werk gevonden in een slagerij aan de Groene Hilledijk in het zuidelijk stadsdeel.

Vertrouwend op de verhalen van beide zoons besloot Petrus Hiel in 1932 het familiebedrijf in Rotterdam voort te zetten. Die beslissing werd ook ingegeven door het feit dat slagerij Remkes waar zoon Joop als chef werkzaam was, te koop werd aangeboden. Petrus Hiel, vader van tien kinderen, greep die kans en werd de nieuwe eigenaar. De complete huisraad werd in Zeeuws-Vlaanderen op een boot geladen en naar Rotterdam gevaren. Op de Linker Maasoever kreeg het familiebedrijf een nieuwe start. Voor zoon Fons die aanvankelijk van plan was om in de schoenmakerij van zijn broer Peet te gaan werken, betekende de verhuizing een omzwaai: hij ging in de leer in de slagerij van zijn vader, geheel volgens de traditie.

De verwachtingen werden bewaarheid: de zaken gingen naar wens. Slagerij A.J. Hiel verwierf snel een goede naam bij de klanten. Een positieve factor was ook dat het einde van de langdurige crisis in zicht kwam. De economie begon weer te groeien en de werkloosheid nam af. De consumenten hadden meer te besteden.

Veemarkt

Slachten was in de slagerij niet mogelijk. Daar was de ruimte te klein voor. Slager Petrus Hiel en later zijn zoon Fons (vanaf 1948 de opvolger van zijn vader) kochten koeien en varkens op de toenmalige veemarkt op de andere Maasoever. Geslacht in het abattoir werden ze bij de winkel aan de Groene Hilledijk bezorgd. Vader en zoon verzekerden er zich daarmee van dat ze vlees van de door hen gewenste kwaliteit in huis kregen.

Op de Groene Hilledijk in Rotterdam-Zuid nam Petrus Hiel (rechts op de foto) in 1932 een slagerij over. Naast hem zoon Fons, vader van de huidige eigenaren.

Een foto uit de verleden tijd. Van links naar rechts Fons, Joop en Peter Hiel

Aan ondernemerszin heeft het de familie Hiel nooit ontbroken. Slager Fons Hiel, vader van de twee huidige eigenaren, zag tegen het einde van de jaren '50 in Rotterdam-Zuidwijk betere mogelijkheden voor verdere groei en verhuisde de slagerij in 1959 naar het Brekelsveld. Dat bleek een goede beslissing. De nieuwe zaak in de jonge nieuwbouwwijk was een welkome invulling van het winkelbestand.

Zoon Peter was vijftien jaar, toen hij in de slagerij ging werken; zijn broer Joop volgde een jaar later. Opgegroeid in een familiebedrijf lag het voor de hand dat de twee broers in de toekomst hun vader zouden opvolgen. “Je wist eenvoudig niet anders. Daar werd geen praat over gemaakt”, vertelt Peter Hiel. De broers voelden er ook

niet voor om verder te leren en een ander vak te kiezen. Joop Hiel heeft nog wel de Mulo afgemaakt. Met het diploma op zak hoefde hij niet apart voor een middenstandsdiploma te blokken.

Na de opheffing van de veemarkt en de sluiting van het nabije abattoir vonden de slagers Hiel een andere manier om koeien en varkens te betrekken. Tot de dag van vandaag kopen zij koeien bij een veehouder in Berkel-Rodenrijs; op dat bedrijf worden de runderen volgens hun aanwijzingen gemest. De varkens komen van een mesterij in Zeeland. “We weten dus steeds precies welke kwaliteit we kopen. Als dat niet meer zou kunnen, zouden we meteen stoppen met de slagerij”, verzekeren ze.

Verhuizing

In 1971 trad een nieuwe generatie als eigenaar aan. Peter en Joop Hiel zetten de slagerij voort in de lijn van hun vader, maar gaven ondertussen wel hun ogen de kost. Is de locatie van de winkel aan het Brekelsveld op termijn nog wel aantrekkelijk? Zijn de mogelijkheden elders niet gunstiger? Het waren vragen die ze zichzelf en aan elkaar stelden. Ten slotte ging het om de voortzetting van hun familiebedrijf.

Het definitieve antwoord volgde in 1990. Toen deed zich de gelegenheid voor om op de Middenbaan in Barendrecht slagerij De Reus over te nemen. Dat is inmiddels 25 jaar geleden.

In het winkelcentrum is ‘slagerij gebr. Hiel’ met zijn aantrekkelijke uitstalling van vlees en vleeswaren een plek waar wandelaars even de pas inhouden. De etalage met een assortiment dat veel weg heeft van dat van luxe slagerijen in Frankrijk en Duitsland, vertaalt het enthousiasme waarmee de broers Peter en Joop met hun werk bezig zijn. Zij en twee andere slagers zijn de ervaren bereiders van worsten en vleeswaren die verklaren waarom klanten dikwijls in rijen voor de toonbank op hun beurt wachten. “De afzet van die ambachtelijke producten is een pilaar van de slagerij,” is de ervaring van de twee broers.

Het Worstmakersgilde kroonde de slagerij drie jaar geleden tot ‘Worstmakerij van het jaar 2011-2012’ voor de vleeswaren en worstsoorten die in eigen huis worden gemaakt. “We zijn ontzettend trots op deze prijs, een prachtige waardering van ons ambacht”, zei Joop Hiel bij de overhandiging van de oorkonde die nu in de winkel is te bewonderen.

Twee gezagvoerders

Twee gezagvoerders op één schip – dat gaat meestal niet goed. De broers Peter en Joop Hiel zijn een uitzondering op deze regel. Als er een keus moet worden gemaakt of een beslissing genomen, zijn ze het in negen van de tien gevallen met elkaar eens. Een enkele keer verschillen ze op details wel eens van mening. ‘Dan doet de een of de ander een beetje water bij de wijn en is het probleem uit de wereld,’ zegt de jongste broer.

Tweeëneenhalve eeuw is de slagerij van vader op zoon gegaan. Daar komt waarschijnlijk een einde aan op het ogenblik dat een van de broers (of beide) afscheid neemt. Er zijn geen potentiële opvolgers. Geen van hun kinderen heeft, vertellen ze, ambitie om de slagerij over te nemen.

Hoewel ze de zestig al zijn gepasseerd, peinzen ze er niet over om hun werk neer te leggen: “Voorlopig gaan we door!” De liefde voor en het enthousiasme over hun vak is nog even groot als vroeger. Ze illustreren dat door bij de koffie in plaats van een koekje schijfjes warme worst te trakteren. “Heerlijk”, zeggen ze uit de grond van hun hart.

De broers Joop (links) en Peter Hiel met een schaal vol worsten uit eigen huis

De verplaatsing van de Pendrechtse Molen

Arco van der Lee

HET PROGRAMMA MIDDAG AAN DE MAAS VAN RADIO RIJNMOND BESTEEDT TWEE MAAL PER WEEK AANDACHT AAN DE GESCHIEDENIS VAN DE REGIO, ONDER HET MOTTO ‘VERGETEN VERHALEN’. ÉÉN MAAL PER ZES WEKEN IS ER OP WOENSDAG AANDACHT VOOR BARENDRECHT. OP WOENSDAG 4 NOVEMBER 2015 SPRAK IK MET PRESENTATRICE MARCIA TAP OVER DE PENDRECHTSE MOLEN. VOOR WIE DE UITZENDING GEMIST HEEFT IS HIER DE TEKST ERVAN.

Inleiding

De Pendrechtse Molen is één van de bekendste molens van de regio. De watermolen staat ten zuiden van Rotterdam vlak langs de A15. Elke dag zien vele duizenden mensen de molen. Maar hoeveel van het zouden weten dat de molen tot 1993 ergens anders stond?

Is het een oude molen?

Best wel. De molen is in 1731 gebouwd om de polder Nieuw-Pendrecht droog te houden. Het is een watermolen. De wieken drijven een houten scheprad aan, waarmee water vanuit de polder naar het riviertje de Koedood werd gemalen. Zo bleef de polder droog.

Vroeger stonden er op het eiland IJsselmonde veel van dit soort molens. Ze zijn één voor één vervangen door moderne gemalen. De Pendrechtse Molen hield het lang vol. Nog in 1933 kreeg de molen moderne wieken waardoor hij nog beter ging draaien. In 1957 nam gemaal Breeman in Barendrecht de taak over. Toen was de Pendrechtse Molen de enig overgebleven windwatermolen op het eiland.

Heil- en Zegenwensch
eerbiedig opgedragen aan
Burgemeester, Wethouders, Raadsleden, Secretaris, Leeraars, Kerkeraden,
Rijksveearts, Chirurgen, Notaris,
Onderwijzers en aan de gansche Burgerij
VAN
OOST- EN WEST-BARENDRECHT,
bij den aanvang van het jaar 1893.

'k Breng allen weer mijn Nieuwjaarsgroet!
Want 't Oude is weer weggevaren
Gelijk de nacht, na 't ochtendklaren
Als 't zonlicht rijst met purpen gloed!
De tijd snelt voort, met rassche schreden
Gelukkig wie dit merken moog;
Heil, die zijn tijd goed wil besteden,
Dien straalt een zegen van omhoog.

Veel is weer in dit jaar geschiedt:
Te veel voor ons, om hier te noemen
Toch gaf het alle stof tot roemen
Daar 't aan ons Land, den vrede liet;
Schoon alle volken van Europa
Geharnast staan ten strijd gereed
Geen oorlog bracht zijn smart en leed,
Wel kwam een vijand, stil, verborgen
Schoon hij geen wapens droeg, geen zwaard
Schoon hij ons dorp ook heeft gespaard,
Toch sloeg hij offers, voor en na,
't Was 't vreeslijk spook: de Cholera!

Het jaar is om 't bedrijf is uit,
Een nieuw stuk is weer aangevangen;
Wie weet, wat rol hij zal ontvangen
Eer ook dit nieuw tooneel zich sluit?
De tijd brengt wisseling en keer,
Niets is bestendig hier beneden,
Want, Burgers, zie ik zeg 't met reden
Voortaan sla ik de klap niet meer!
'k Mocht langen tijd uw nachtwacht wezen,
'k Heb koude nachten doorgestaan
Veel ronde's door het dorp gedaan,
Maar plichtgevoel deed mij niets vreezen;
'k Hoop gij mijn laatste wensch zult lezen
Mijn laatste dicht, mijn Nieuwjaarslied,
Dat ik naar oud gebruik u biedt!

Veel heil dan in het Nieuwejaar
Zij Neerlands Vorstenhuis beschoren;
VORSTIN, uit Nassau's bloed geboren,
'k Wensch dat de Hemel lang U spaar,
Heil, drierwef heil, 't KONINGINNENPAAR!

U, BURGEMEESTER dezer plaats,
Geluk dit jaar, moog niets U deeren,
Ik wensch U voorspoed in 't regeeren,
Dat God U en al d'Uwen spaar!
WETHOUDERS en den ACHTBRENRaad
Uw levenszon moog helder schijnen;
Den SECRETARIS met de zijnen
Wensch ik dat alles gunstig gaat.

De LEERAARS met hun KERKERAAD
Gij die ons wijst op hoog're dingen,
Dan al het aardsche, dat, vergaat,
Dat 's Hoogsten liefde U omringen
Gods zegen rustte op Uw staat;
Schenke ook dit jaar U blijde uren,
Die leden zijt der ARMBESTUREN
Geniet Gods hulp, de hoogste Macht;
COMMISSIE voor de WERKELOOZEN
'k Wensch dat een hemelsch loon U wacht
Op 't liefdewerk door U volbracht!

Heil ook, 't LIEFDADIG COMITÉ,
Op U is menig oog geslagen,
Gij lijdt zoo vaak met d'armen mee,
Gij wilt zoo menige zieke schragen:
Zoo velen die gij laafnis bracht;
Gij maakt veel armen, oud van dagen
Hun sombren levensavond zacht!

't Bestuur van POLDERS, DIJKEN, WEGEN,
Smaak allen in dit jaar Gods zegen,
Eet geve U menig vroolijk uur!
COMMISSIE VAN GEZONDHEID, allen
Dat U Gods gunst ten deel moog vallen;
De BRANDWEER wensch ik weinig vuur!
Ook „TOLLENS" zij veel heil beschoren
U die naar 't schoone en goede streeft,
Die boven 't alledaagsche zweeft,
Uw kunstzin moge elk bekoren;
'k Hoop 't nageslacht U hulde geeft!

U DOCTERS ook mijn Nieuwjaarsgroet!
Moog in dit wisselvallig leven
Geen donkere wolken U omgeven,
Het ga U en al d'Uwen goed,
Uw pad leidt ook door schoone dreven.
RIJKSVEEARTS lid van onzen Raad,
Hoe vlug de tijd moog henen snellen
'k Wensch 's Hoogsten gunst Uw huis verzellen
'k Hoop dat gij nimmer ons verlaat!

NOTARIS en uw huisgezin
Ik roep de laatste maal U tegen
Gods gunst en voorspoed allerwegen,
Veel heil bij 's Nieuwejaars begin!
Den CANDIDAAT-NOTARIS tevens
Al wat hem lief is, wat hij mint,
Wensch ik het hoogst genot des levens,
God zegene zijn gade en kind!

Zoo valt mijn wensch ook U ten deel
Die onze kind'ren onderwijzen;
Geef 't Nieuwe jaar U stof tot prijzen
Al het ONDERWIJZERSPERSONEEL!
Schonk 't Oude jaar U blijde dagen,
U, die voor GYMNASIEK mocht slagen,
Het Nieuwe schenke U alle vreugd;
Leef vroolijk met de lieve jeugd!

De STATIONCHEF en zijn klerk
Zijn verd're personeel, Gods zegen;
Die aan de MAASBRUG vindt zijn werk,
Ik roep deez' dag het „heil U” tegen;
En die hier 't POSTKANTOOR beheert,
Moog hem dit jaar 't geluk verzellen,
Dat niets hem of de zijnen deert;
Noch zij die BRIEF en KRANT bestellen,
En 's morgens vroeg reeds Spoorwaarts snellen,
Dat niets hen in hun loopbaan keert!

De RENTENIERS Gods gunst. dit jaar!
LANDBOUWERS 'k wensch U al te gaar
Een flink gewas, een kostbaar koren;
Geen ziekte zij Uw vee beschoren.
Den VLASBOER wensch ik bet'ren tijd,
Moog hunne industrie weer bloeien,
Een kost'lijk vlas dit jaar weer groeien,
Gods zegen zij hen weggeleid!

De HANDELAARS in 't voedzaam graan,
De BAKKERS zweetend aan den oven,
'k Wensch U den zegen toe van Boven,
Breng 't jaar U blijde dagen aan.
De KORENMOLENAAR veel zegen
Lach U dit jaar vol blijdschap tegen:
Gods zegen zij ook U nabij,
Die 't eerst fabriek hier op wou richten
Moog U een schoone toekomst lichten
Met Uw STOOMOLIESLAGERIJ.

De WINKELIERS veel heil dit jaar
't Schenk U een reeks van blijde dagen,
De KOOPMAN nimmer stof tot klagen,
BEURTSCHIPPER, stormen nog gevaar!
De TUINMAN zegen op Uw vruchten,
De VISSCHER, doe geen golf U duchten,
De BOODSCHAPSMAN, die stadwaarts rijdt,
VLEESCHHOUWERS, 'k hoop gij 't jaar zult
[prijzen,
GISTKOOPMAN, dat Uw hoop steeds rijzen
Als 't meel, in pannekoekentijd!

Den METSELAAR, TIMMERMAN, de SMID,
Den WAGENMAKERS allen vrede;
KASTELEINS 't loop in dit jaar U mede,
POSTRIJDER zegen op Uw rit!
De drijvers van de STOOMGEMALEN
Moog U dit jaar 't geluk bestralen,
Heil, ook den WATERMOLENAAR!

Dat, HAVENMEESTER niets U hind'ren
Den LOKKENKOOPMAN en zijn kind'ren
VELDWACHTER, alle heil dit jaar.

De hand'laar in TABAK, SIGAREN,
Gij die „de Hoop” voert in Uw merk
Een puike waar uit Ridderkerk,
'k Hoop dat de Hemel lang U sparen!
De KOOPLUI in het vette zwijn,
Of AARDEWERK en porcelein,
RIETDEKKER en RIETHANDELAREN,
Moog 't jaar U allen gunstig zijn!

Den SCHILDERS heil in 't nieuwe jaar!
Het geve U tint, en schoone kleuren;
SCHOENMAKERS, doe geen leed U treuren
KLOMPMAKER, dat Gods gunst U spaar!
KLEERMAKERS, die de naald hanteeren,
Die 't kunstig UURWERK repareeren,
Ik wensch U zegen, al te gaar!
SCHAAPHERDER, zegen met Uw lamm'ren,
Die 't VEE VERLOST, in smart en jamm'ren,
U CASTRATEUR, een heilrijk jaar!

De KOSTERS in hun wichtig werk,
BARBIERS, niets loop dit jaar U tegen;
WEGWERKERS, biedt ons schoone wegen,
STOELMATTER, 'k wensch U heil en zegen,
Ook U, deurwachters aan de Kerk;
Zij die ons LEKK'RE VISCH bezorgen
'k Wensch allen heil, deez' Nieuwjaarsmorgen,
BLIKSLAGER, die Smitshoek bewoont,
De BOUWKNECHTS, bij hun zaaien, ploegen
Die 't vlas bewerkt, heil in uw zwoegen
'k Hoop 't jaar met voorspoed U wecr leont!
Koopman in LORREN, ijzer, huidjes,
De PIONNIERS in grep of sloot,
Die VLEGENDBLAD brengt aan de luidjes,
Geef U dit jaar weer allen brood!
Zoo heb ik dan naar eisch en plicht,
Elk heil gewenscht in dit gedicht.
'k Geloof niet dat 'k iemand heb vergeten,
't Is dan ook voor de laatste keer
Ik slaa voor U de klap niet meer!
Niets toch mag hier bestendig heeten.
Want zie, een reeks van twalef jaren
Vol stormen, koude en gevaren
Heb ik als klapperman volbracht,
'k Mocht al dien tijd van ijver blaken
Om voor Uw veiligheid te waken,
In hagel, storm, of duist're nacht,
't Mocht om mij buld'ren, loeien, kraken,
'k Hield Burgers, steeds voor U de wacht!
Nogmaals voor 't laatst dan „heil en zegen”
Roep ik uit vol gemoed U tegen,
U, Burgers, allen groot of klein!
God schenke ons dorp dit jaar den vrede,
Zoo is mijn laatste wensch, mijn bede:
Moog 't Nieuwe jaar U gunstig zijn!

Uw Dienaar,

C. DE GROOT.

Naelpersdrukkerij van W. HOOGWERF Az. te Oud-Beerland.

P. Knaak
J. Knaak
C. de Groot

De molen werd daarna verbouwd tot woning en het werd een rijksmonument. In de jaren zeventig kocht de gemeente Rotterdam de molen en liet hem restaureren. Er kwam een vrijwillige molenaar die de molen weer liet draaien.

Wat was er mis met de oorspronkelijke plek?

Na de Tweede Wereldoorlog breidde Rotterdam-Zuid steeds verder uit. Aanvankelijk bleef er rond de Pendrechtse Molen nog voldoende ruimte vrij. Begin jaren negentig wordt er echter een bedrijventerrein gebouwd langs de A15. Je ziet die bedrijven nu staan in de buurt van McDonalds Charlois. Door die gebouwen zou de molen uit verschillende richtingen bijna geen wind meer krijgen.

Molenaar Barend Zinkweg legde me vorige week uit dat je als molenaar een goed uitzicht moet hebben, om de molen tijdig aan te passen aan het weer dat eraan komt. Bij dat bedrijventerrein zou hij veel buien niet meer aan zien komen. Bovendien zouden er door de gebouwen allerlei luchtwervelingen ontstaan, waardoor de molen onrustig gaat draaien. “Het zou een soort tuilmolen worden”, zei Zinkweg.

Barend Zinkweg was in 1988 molenaar geworden van de Pendrechtse Molen. Hij ging met ambtenaren van de gemeente, de deelgemeente, de provincie en met mensen van stichting De Hollandse Molen om de tafel zitten. Al direct werd duidelijk dat er een nieuwe plaats voor de molen gevonden moest worden.

Was het makkelijk om een nieuwe plek te vinden?

Het had wel wat voeten in de aarde. Barend Zinkweg vertelde me dat hij in 1992 wel vijftig vergaderingen heeft gehad over de verplaatsing. Hij ging zelf op zoek naar plekken in de omgeving waar ooit een molen had gestaan. Maar daar kwam niets uit.

Het zoeken werd ook belemmerd door viaducten over de A15. Daar zou de molen immers nooit onderdoor kunnen.

Uiteindelijk was de laatst overgebleven mogelijkheid een nieuw recreatiegebied tussen de Charloise Lagedijk en de A15. Dat betekende wel wat de molen verhuisde van Rotterdam naar Barendrecht.

Een molen verplaatsen lijkt me geen simpel klusje. Of viel dat wel mee?

Dat viel eigenlijk wel mee. Een jaar eerder had het Ridderkerks bedrijf Van Splunder de molen van Rijsoord verplaatst. Dat bedrijf verplaatste nu ook de Pendrechtse Molen.

Van de molen werden de wielen en alle andere ‘losse onderdelen’ afgehaald. Onder de molen werd een betonnen plaat gemaakt. Daarmee kon hij worden opgetild.

Op 15 juni 1993 werden twee transportwagens met samen 96 wielen onder de molen gereden. Daarmee werd de molen ’s nachts over de A15 naar de nieuwe plek gereden. Een ritje van zo’n drie kilometer. Er reed toen wel een transport van 278 ton over de weg.

Toch maakte de aannemer zich zorgen. Hoe zat dat?

Aannemer Van Splunder maakte zich vooraf wel wat zenuwachtig over de klus. Het verplaatsen van de Rijsoordse molen was een jaar eerder een waar volksfeest geworden. Het hele dorp liep mee, compleet met muziekkorps. ‘Dat nooit weer’, moet de aannemer gedacht hebben. Logisch, want je moet er niet aan denken als iemand van het publiek onder één van die 96 wielen komt.

De aannemer hield daarom de datum waarop het transport zou plaatsvinden geheim. De werknemers kregen een spreekverbod opgelegd. Alleen molenaar Barend Zinkweg was niet bij de aannemer in dienst. “We kunnen jou geen spreekverbod opleggen. Daarom vertellen we je niet wanneer de molen verplaatst gaat worden”, kreeg Zinkweg te horen. Hij is daar nog steeds verontwaardigd over.

Overigens hoorde de molenaar gewoon op de bouwplaats wanneer het transport zou plaatsvinden. Dus in de nacht van 15 op 16 juni 1993 hebben maar weinig mensen gezien dat de Pendrechtse Molen werd verplaatst. Er zijn dan ook weinig foto’s van. Zelfs de Historische Vereniging Barendrecht heeft geen foto van dit transport.

De verplaatsing ging trouwens geheel volgens plan.

*De Pendrechtse molen is op 15 juni 1993 op een kar geplaatst.
's Nachts wordt de molen naar de nieuwe plek in Barendrecht gereden.*

Foto: Joop Roos, archief Pendrechtse Molen

Heeft de molen tegenwoordig nog een functie?

De molen pompt water rond in het recreatiegebied rond de molen. Barend Zinkweg is er trots op dat er in dat water nog nooit blauwalg gezeten heeft, wat in andere recreatiegebieden wel een probleem is.

Wanneer is de molen te bezoeken?

De molen is op woensdag, vrijdag en zaterdag van 9.00 uur tot 16.30 uur. Op de eerste verdieping zijn foto's te zien van het verplaatsen van de molen. Molenaar Barend Zinkweg wijst je graag de weg. Zinkweg is gepensioneerd, maar hij is nog vaak op de molen te vinden. De andere molenaar is Jan Bruins.

Remplaçanten

Over Lotelingen en hun Plaatsvervangers¹

Marijke de Bruijn

Werkgroep Genealogie en Archiven Oud Barendrecht

In het jaar 1810, ten tijde van het Napoleon, werd de dienstplicht ingevoerd met een remplaçantenstelsel². Iedere man van 20 jaar en ouder moest zich inschrijven. Na het vertrek van de Fransen en de terugkeer van Willem I werd dit in 1814 een grondwettelijke verplichting voor iedere mannelijke Nederlander die daartoe in staat was. Men noemde dit de Nationale Militie. Jaarlijks werd bij wet vastgesteld hoeveel mannen de dienstplicht moesten vervullen. Dat werd gedaan door middel van loting. Diegene die ingeloot was om zijn dienstplicht te vervullen had de mogelijkheid om zich te laten vervangen door een ander. Deze plaatsvervangende vond altijd plaats via een Zaakwaarnemer en Notaris en dat kostte natuurlijk wel een aardige som geld.

Het ging als volgt: bij de Notaris werd een contract van plaatsvervangende gemaakt. In dit contract staat vermeld de naam, de plaatsnaam en het beroep van de vader en de Loteling (soms een moeder). Ook staat hierin welk nummer de loteling heeft. De naam van de plaatsvervangende wordt vermeld met leeftijd, beroep en plaatsnaam. In sommige akten staat ook het signalement van de plaatsvervangende. Vervolgens staan er de voorwaarden in waaraan moet worden voldaan.

De plaatsvervangende krijgt bijvoorbeeld:

- a. Tot en met de goedkeuring van de Militieraad een somma van vijf en dertig gulden.
- b. Zodra hij is ingelijfd en goed gekeurd een somma van vijf en twintig gulden.
- c. Gedurende actieve dienst elf gulden per drie maanden.
- d. Het restant zodra hij met onbepaald verlof huiswaarts zal zijn gekeerd.

Deze bedragen zijn per contract verschillend.

Vanaf 1811 tot en met 1873 waren er ongeveer 60 lotelingen in Barendrecht die zich lieten vervangen. Ik zal er een paar opnoemen: Jan Streefkerk, Jacob Stolk, Arie van der Linden, Wouter Verduijn, Japhet Kleijne, Jasper van der Linden, Jan Kranendonk, Hendrik Huijser, Philippus Zellman, Pieter en Willem Visser, Pieter Kool, Cent Niemantsverdriet, Matthijs Quispel, Leonardus Nolen en nog vele anderen.

Op onze website kunt u de lijst met Lotelingen en Remplaçanten vinden onder Werkgroepen. Aan de rechterkant staat Remplacementakten. U klikt het aan en u ziet een hele lijst staan, u kunt de lijst openen en er dan door heen scrollen.

Dat er naar gekeken wordt, weet ik inmiddels wel, in begin 2015 heb ik een aantal akten uitgetypt voor de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven. Zij hebben in hun contactblad van september 2015 een artikel gewijd aan de akten die zij bij ons op de website hebben gevonden van tien lotelingen en een plaatsvervangende. Er staan namelijk heel wat lotelingen en plaatsvervangers in, de meeste komen uit het westen van het land, een enkeling uit een andere provincie.

Om u een indruk te geven hoe een remplacementakte er uitziet, heb ik er een voor u uitgetypt. De tekst is dus exact overgenomen zoals die geschreven staat in de akte van Notaris Jacob de Raadt.

17 April 1844

Akte No.33.

Signalement van de Plaatsvervanger.

Lang : Een El, Zes Palmen, Drie Duimen en Zeven Strepen³.
Aangezigt : Ovaal
Voorhoofd : Hoog
Oogen : Blaauw
Neus : Ordinair
Mond : idem
Kin : idem
Haar : Blond
Wenkbrauwen : Blond
Merktekenen : geen

Voor **Jan Jacob de Raadt** Notaris in het vierde des Provincie Zuidholland, residerende te Barendrecht en in tegenwoordigheid van natenoemene, meede onderteekende en aan den Notaris bekend getuigen Compareerders **Jan de Jong**, Zaakwaarnemer, wonende te Ridderkerk aan mij Notaris bekend, ten deze Contracteerende en zich sterk makende voor de Heer **Johannis Nolen**, Heel en Vroedmeester, wonende te Oost en West Barendrecht voor deszelfs minderjarige zoon **Leonardus Nolen**, van beroep Timmermansgezel, wonende te Oost en West Barendrecht, geteekend hebbende voor de Nationale Militie in genoemde gemeente Oost en West Barendrecht, bij de loting van dezen Jare Achttien Honderd Vier en Veertig en aldaar getrokken hebbende het dienstpligtig nummer Acht,

Ter Eenre en -----
Cornelis van Pelt, van beroep, arbeider, zijnde ongehuwd, geboren te Kleine Lindt, Provincie Zuid Holland, den Achtste November Achttien Honderd en Achttien, hebbende de laatste vijftien maanden gewoond in de genoemde Gemeente Kleine Lindt, Zoon van **Willem van Pelt**, arbeider en van **Geertruij Hoogewerf**, zonder beroep, wonende te Kleine Lindt, ten anderen zijde mede aan mij Notaris bekend.

De welken hebben verklaard te weten Jan de Jong voor **Leonardus Nolen**, aan te bieden als deszelfs plaatsvervanger den gezegde **Cornelis van Pelt**, en genoemde Cornelis van Pelt, bij de Nationale Militie te willen dienen voor en in plaats van **Leonardus Nolen**.

En hebben de Comparanten vertoond eene kwitantie van den Ontvanger der Registratie te Dordrecht waar uit blijkt dat door **Leonardus Nolen** is gestort een Somma van Vijfentwintig Guldens wegens fournissement⁴ door hem verschuldigd door het stellen van eenen plaatsvervanger, in den persoon van **Cornelis van Pelt** voornoemd, ingevolge billet van goedkeuring afgegeven door de Militieraad over de Kantonnumeros Een tot Negen in de Provincie Zuid Holland zitting houdende te Dordrecht.

En na dat de Comparanten de verplichtingen aan de welke zij zich wederzijts onderwerpen zijn voor gehouden, en in het bijzonder opletend gemaakt, op den inhoud van het laatste gedeelte van het Zeven en Negentigste, en het Honderd Vijfde; Honderd Zesde, Honderd Zevende en Honderd Achtste Artikel der Wet, zijn dezelve overeengekomen als volgt-----

Zal de gezegde **Cornelis van Pelt**, zich verbinden om de plaats te vervangen bij de Nationale Militie van **Leonardus Nolen**, de welke tot de dienst is opgeroepen en aan alle zijne verplichtingen in den dienst voor hem te voldoen, op de navolgende voorwaarden:-----

Dat den Comparant ten Eenre aan den ter andere zijde zal werden betaald eene Somme van Twee Honderd en Tachtig Guldens, in maniere als volgt.

Ten Eersten. Eene Somma van Vijfendertig Guldens aan hem te betalen, wanneer hij door de Militieraad te Dordrecht zal zijn goedgekeurd.-----

Ten tweeden. Eene Somma van Vijfentwintig Guldens, wanneer hij in Actieve dienst zal zijn gesteld, en,

Ten derden. Eene Somma van Twee Honderd en twintig Guldens, te betalen in drie maandelijksche en achtereenvolgende termijnen van Elf Guldens, de eene helft aan hemzelve of aan die geene welke hij tot den ontvangst zal magtigen en de wederhelft aan zijn ouders, of bij overlijden van een derzelve, aan de

langstlevende van dien, die daar toe bij dezen tot den ontvangst worden gemagtigd en beide overleden zijnde, aan hem zelve of aan die geene welke hij zal goedvinden, zullende de Eerste termijn verschijnen drie maanden na den dag der inlijving en in dienststelling van den Comparant ter andere zijde en zoo vervolgens elke drie maanden tot dat de geheele som van Twee Honderd en twintig Guldens zal zijn voldaan en betaald, van welke laatste gemelde som des gerekwireerd⁵ zal worden gestort eene Somma van Veertig Guldens in de Kas van het Korps bij het welk de plaatsvervanger dienen zal.-----

Verklarende de Comparanten ten slotte dat behalve al het hier vorenstaande niets is gegeven of genoten of gedurende den diensttijd gegeven of genoten werden.

Gedaan en Gepasseerd te Oost en Westbarendrecht, ten kantore van den voornoemde Notaris op den Zeventienden April Achtien Honderd Vier en veertig, in tegenwoordigheid van **Arie van der Sijs**, van beroep Smit, en van **Jacobus Everhardus Bart⁶ Andriessen**, Kantoorbiedende, wonende beide te Oost en Westbarendrecht, getuigen hiertoe verzocht, die deze tegenwoordige Minute met de comparanten en den Notaris na gedane voorlezing onmiddellijk hebben ondertekend.

*J. de Jong
C. v. Pelt
Arij van der Sijs*

*J. de Raadt
Notaris*

Misschien heeft u in de lijst die op onze website www.historischbarendrecht.nl staat, iemand zien staan, die bijvoorbeeld in uw stamboom voorkomt, waarvan u de volledige akte in uw bezit zou willen hebben. U kunt dat ons laten weten en wij typen de akte voor u uit tegen een kleine vergoeding.

Noten

- 1 In Contactblad nr. 25 van het jaar 1985 heeft de heer Oldenhof hierover een artikel geschreven.
- 2 Remplaçanten = plaatsvervangers
- 3 Bij de invoering van het Nederlands metriek stelsel in 1820 werd de el gelijk gesteld aan een meter. Met de Wet van 7 april 1869 (Staatsblad nr. 57) werden oude benamingen, waaronder ook de el, afgeschaft en vervangen door de tegenwoordig gebruikelijke aanduidingen. In de periode 1820-1870 was een el gelijk aan 10 palmen (decimeter) of 100 duimen (centimeter) of 1000 strepen (millimeter).
- 4 Fournissement = storting
- 5 Requireeren = verzoeken, eischen
- 6 Deze naam is moeilijk te lezen op de akte.

Bodemvondsten in de Zuidpolder

In gesprek met Ton Blinde

Roelof Roomer

In november 2015 bracht Ton Blinde van de werkgroep bodemvondsten een bezoek aan de Zuidpolder in Barendrecht. Een bezoek met het doel op zoek te gaan naar het verleden van Barendrecht. Deze keer zocht hij specifiek in de hoek van de Zuidpolder grenzend aan de Noldijk.

Archeologisch adviesbureau RAAP heeft enkele proefgrondboringen in de Zuidpolder gedaan. Daarna is Ton naar de Zuidpolder gegaan en heeft hij in het talud en in de bodem gezocht naar bewoningssporen. Met de prikstok raakte hij daarbij de scherven en bakstenen aan. Vervolgens heeft Ton BOOR (Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam) hierover geïnformeerd en zij hebben tijdens de bodem-graafwerkzaamheden interessante objecten gevonden. Ton vertelt: “Het betrof onder andere een soort insigne van lood/tin met een tot nu toe onbekende herkomst en scherven en fragmenten van bakstenen”.

Ton vervolgt: “Ik let altijd op de bodemstructuur van de door de aannemer gegraven singels en wanneer ik in de zijanten van de “verse” nog droge singel een blauwachtige kleur kan onderscheiden, dan zou dat kunnen duiden op bemesting die in vorige eeuwen heeft plaatsgevonden met als logisch gevolg dat er wellicht ook bewoning is geweest.” De waterpartijen zijn variabel van diepte en dus zijn de grondlagen in de zijkant goed zichtbaar. “Voorzien van schep en prikijsz ga ik dan op zoek,” aldus Ton. “Vervolgens steek ik dan op diverse punten tot ongeveer één meter diep en hoor en voel ik als het prikijsz ergens op stuit en graaf dan een kijkgaatje om te zien wat er tevoorschijn komt.”

Het resultaat van de zoektocht in november is te zien op de foto. Een zogenaamde ‘kloostermop’, gebruikt voor stenen bebouwing (afmeting van 28 x 14 x 7 cm). De andere steensoort (22 x 11 x 5 cm) is op diverse andere plaatsen al gevonden in de Zuidpolder. De steen is rossig/bruin van kleur. Verder een aantal scherven van veertiende-eeuws aardewerk met een restant van een bodempje (de aankneep van twee vingers is zichtbaar) en een bot. De afmetingen van de ‘kloostermop’ bevestigen dat het om deze steensoort gaat, namelijk de breedte is tweemaal de dikte en de lengte is tweemaal de breedte. Het gevonden bot op de foto zou van een dier geweest kunnen zijn.

Een aantal waardevolle objecten die een plaatsje zullen vinden in één van de vitrines op de afdeling bodemonderzoek van de Historische Vereniging Barendrecht.

We blijven de ontwikkelingen in de Zuidpolder op de voet volgen. We zijn eigenlijk nog steeds op zoek naar resten van het vroegere kerkhof in de Zuidpolder dat de vissers uit Heerjansdam gevonden hadden. Volgens de schriftelijke overlevering gingen de vissers bij laag water uit Heerjansdam vanaf het eilandje ‘De Oude Dijk’ de Zuidpolder in.

Z o e k p l a a t j e

Maaïke Roomer-van Roosmalen

Vorige zoekplaatjes

Op de twee zoekplaatjes in het vorige Contactblad (143) hebben we een groot aantal reacties ontvangen.

Allereerst kregen wij vrij snel reactie op de ons onbekende tang. Het bleek te gaan om gereedschap gebruikt om zaagtanden van een handzaag te zetten. Tegenwoordig zijn handzagen voorzien van geharde zaagtanden, deze worden niet meer geslepen. Vroeger moest de timmerman zijn zagen scherp houden door de tanden scherp te vijlen en daarna moesten de tanden ook gezet worden. De tanden staan om en om naar links en rechts anders loopt de zaag vast. De tanden onder een hoek zetten deed men met deze tang. Het stangetje met aan de ene kant een stukje naar boven en aan de andere kant naar beneden kon je verstellen en vastzetten zoals op de foto is te zien. Dit was een maatstangetje zodat alle tanden evenveel naar buiten gedrukt werden. Het was een precies werkje, het vijlen en zetten maar als je het goed deed kon de zaag weer prima gebruikt worden. Op één van de bijeenkomsten op de dinsdagmiddag hebben we zelfs een nog goed bewaard gebleven exemplaar kunnen bekijken. Ter verduidelijking van bovenstaande hierbij nogmaals de foto. Met dank aan (in willekeurige volgorde) de heren Leen van den Berg, Cees Versendaal en T.P. Terlouw.

Op het koperen voorwerp kregen we een aantal suggesties waarvan iedere oplossing de juiste zou kunnen zijn. Door de vele reacties zijn we nog niet zeker wat het nu echt is geweest. Het voorwerp kan scharnieren dus het zou een 'tafelschuiertje' kunnen zijn, om de kruimeltjes van tafel op een blikje te schuiven. Ook kregen we het idee dat het wellicht een etui is voor het opbergen van een messing of stalen 'kraspen' voor het aftekenen op metalen voorwerpen of werkstukken in de metaalindustrie. Met dank aan mevrouw Diete Dumans en de heer Johan den Boer.

Nieuw zoekplaatje

Bij het zoekplaatje van deze keer zijn we op zoek naar de personen op deze foto. Een foto die, volgens de informatie die we tot nu toe hebben, gemaakt is tussen de Ziedewijdsdijk en Heerjansdam. Het zou dus de Noldijk kunnen zijn. Een boerenfamilie die de groente aan het oogsten is. Wie kan ons hiermee verder helpen?

Tassen bij de vleet

Maaïke Bakker

Tassen, tassen en nog eens tassen. Te kust en te keur.

Het winkeltje op de nauwe Dorpsstraat van Barendrecht staat een beetje weggedrukt tussen de andere grote winkels. Als je voorbij de etalage loopt, word je echter met je neus op de feiten gedrukt: hier worden tassen verkocht! De etalage hangt vol met tassen. De toonbank staat vol. En als je door het raam naar binnen kijkt, zie je niet anders. Op hoge planken liggen legio tassen te wachten op een eigenares. Sommigen liggen er misschien al wel 15 of 20 jaar. Rode, zwarte, bruine, en witte tassen in alle maten en modellen. Ze liggen schots en scheef, over elkaar heen, opgestapeld tot aan het plafond. Een bont, vrolijk stilleven!

Greetje en ik zoeken een cadeautje voor mijn moeders verjaardag. Ze wil wel graag een nieuwe tas, zei ze. En daar zien we wel brood in. Ten slotte hebben we niet voor niets het winkeltje van Anna Tas op de Dorpsstraat. Haar winkeltje is een begrip waar je niet omheen kunt. En ... Anna Tas is altijd blij als je komt. Samen met mijn oudere zus Greta ga ik op stap om een tas uit te zoeken. Op naar Anna's winkeltje. Het winkelbelletje vind ik altijd venijnig klinken: schel en indringend. Anna is een beetje doof! Ze loopt ook een beetje krom. De jaartjes gaan blijkbaar tellen. Maar ze is best wel aardig. Zij woont hier al zo lang ik mij kan heugen. Alleen met haar tassen.

Ik hoor geslof. Het zal Anna zijn die eraan komt. De tussendeur naar de winkel gaat open. Gelukkig. Het is Anna zelf. Haar haren, grijs gemêleerd, hangen in krulletjes voor haar gezicht. Ze sloft naar ons toe. Haar pantoffels lijken een beetje te groot. En haar kousen fladderen om haar benen. Met haar hoofd een beetje schuin naar ons gewend, vraagt zij: “Wat mag het zijn vandaag?”

“We zoeken een tasje voor mijn moeder,” zeg ik.

“O, maar daar kan ik jullie wel aan helpen, hoor. Het moet zeker een zwarte zijn?”

“Ja, het is voor de zondag,” zeg ik.

“We zullen eens even kijken,” zegt Anna. Ze loopt naar een plank en legt de bovenste tassen van de ene op de andere stapel. Ten slotte trekt ze één tas onder de stapel vandaan. Maar zegt dan: “Nee dit is hem toch niet.” Haar hoofd is gefronst en ze mompelt: “Waar heb ik die tas neergelegd?” “O ja, ik weet het al weer,” roept ze. “Op die bovenste plank ligt nog een tas, die vindt je moeder vast mooi!”

Ik vraag mij verwonderd af hoe zij dat onthoudt. Want er is geen plekje waar geen tas ligt. Het is een wonder dat je binnen kunt komen. Ze pakt een houten ladder uit een hoekje. Haar hoofd wordt rood van inspanning. Ze sleept de ladder naar een plank. Dan begint de beklimming. Ik houd mijn hart vast. Kijk steeds even naar mijn zus. Die kijkt ook bang. Anna moet naar de hoogste plank voor het beoogde tasje. Ze is een ietwat tengere vrouw. Toch veert de ladder onheilspellend bij iedere trede die zij hoger klimt. Het liefst zou ik vragen: “Zal ik het pakken?” Maar dat hoeft ik niet voor te stellen. Want de vorige keer werd ze een beetje boos toen ik dat vroeg. Maar daar staat ze dan toch. Op de bovenste trede van de ladder. Met haar kin op de tassen graait ze met één hand door de stapel. Met haar andere hand houdt ze zich vast aan de plank. We houden onze adem in. Ze roept: “Ik heb hem gevonden hoor!” Ze laat de bedoelde tas zien. “Vang maar op,” roept ze en laat de tas vallen. Greta vangt hem nog net. “Hoe vinden jullie deze?” Anna kijkt ons aan. Ik vind hem maar zo zo. Mijn zusje fluistert: “Laten we hem maar nemen joh! Moeder vindt hem vast wel mooi.” Zij vindt de hele operatie natuurlijk net zo eng als ik. Ik kijk vlug even naar de prijs. Zoveel geld hebben we niet eens.

“Ik heb ook nog iets in mijn zak zitten,” fluistert Greta.

De Dorpsstraat, waaraan de winkel van Anna Tas gevestigd was.

Anna heeft nog een tas uit de voorraad geplukt. Ze draait zich op de ladder naar ons toe om de tas te laten zien.

“Nee, deze is goed,” roep ik.

Anna begint aan de afdaling. Achterstevoren, voetje voor voetje. Op iedere plank die zij passeert, ordent ze met één hand snel de voorraad. Dit buitenkansje doet zich zomaar onverwacht voor. Maar het resultaat is nihil. Op de één-na-laatste trede praat zij alweer honderduit. Mijn zusje en ik halen opgelucht adem als zij beneden is.

Ze laat ons de tas nog eens goed zien. “Deze vindt ze vast heel mooi,” zegt ze.

“Kijk eens hoeveel vakken hij heeft. Daar kunnen een hoop rollen pepermunt in.” Ze lacht, en alle rimpels op haar gezicht lachen mee.

“Ik zal hem eens extra mooi voor jullie inpakken.”

Nu ik hem op de toonbank zie liggen, vind ik hem toch wel mooi. Anna Tas tovert een stofdoek onder de toonbank vandaan. De tas krijgt een extra goede beurt. Met haar kromme, stijve vingers stoft ze de tas. Ze blaast hem zelfs van binnen nog schoon. De service is compleet! Ze pakt het mooiste velletje papier dat ze heeft. Ik zie hoe haar stramme vingers er een kleurig, feestelijk pakje van maken. Ze reikt het mij aan: “Je moeder zal er vast blij mee zijn.”

“Dat weet ik wel zeker,” zeg Greetje. Mijn hand strijkt over het mooie papier. We zoeken in onze portemonnees naar de laatste cent. Greetje heeft nog f 0,70 in haar zak. Maar we komen nog steeds f 0,50 tekort.

Anna telt het geld en zegt: “Zo is het genoeg hoor ga je moeder maar blij maken.”

Wij lachen blij naar Anna. En Greetje zegt: “Dank u wel voor het mooie inpakken.”

Even later fietsen er twee blijde meisjes over de Dorpsstraat terug naar huis!

Naschrift redactie: Anna heette eigenlijk Anna Vijfvinkel. Ze was een zus van Aart Vijfvinkel; bij de Barendrechtse staat ze beter bekend als Anna Tas.

Historische Vereniging Barendrecht

D'Ouwe School, Dorpsstraat 150-150a, 2992 BE Barendrecht

IBAN NL98 INGB 0002 5309 26

☎ 0180-618142 – info@historischbarendrecht.nl – www.historischbarendrecht.nl

Algemene informatie: mw. J.W.M. Verboom

Openingstijden

Archieven Oud Barendrecht elke eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur;
elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur op afspraak, mw. De Bruijn
Genealogie elke eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur
Afgifte goederen elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur

Bestuur

Voorzitter mw. J.P. Schaap
Secretaris mw. J.W.M. Verboom-van Geenen
Penningmeester J.E.J. Blinde jr
Leden mw. M.H. de Bruijn-Veenman
W. van Helden
J. Kooy
D. Mooyaart
J. Verschoor

Ledenadministratie

mw. N. Verschoor

Contactpersonen werkgroepen

Archieven Oud Barendrecht en Genealogie
mw. M.H. de Bruijn-Veenman
mw. J.P. Schaap

Barendrecht van vroeger op ansicht, foto en film

Algemeen A.G. van de Garde
Digitaal fototeam J. Verschoor

Bibliotheek en Archief

C.W. Vermeer

Bodemonderzoek

Algemeen T.C. Blinde

Beheer vondsten en documentatie

vóór 1995: mw. C.G. Ratsma-Stouten
na 1995: L. Louwerse
tegels: mw. L.M.M. Hagendijk

Documentatie ontwikkeling Barendrecht

T.D. van Wijk

Monumentenzorg

J. Kooy

Nieuws- en Advertentieweekblad De Schakel

mw. N. den Otter

Tentoonstellingen

mw. J.W.M. Verboom-van Geenen

Restauratie en onderhoud/voorwerpen

W.M. Groenenboom

Website-beheer

P. Dreef

Gouwe 3c
2991 CJ
Barendrecht
0180 623600

DE FIETSENMAKERIJ AGN

Autoservice
Groenenboom

APK keuring

Periodiek onderhoud

Bandenservice

Volledige aircoservice

Schadeherstel

Zomer- / Wintercheck

Accessoire inbouw

Reparatiewerkzaamheden

**"Vakmanschap en
persoonlijke service"**

**als basis van
veel veilige kilometers"**

0180-654794

www.autoservice-groenenboom.nl

Voordijk 267 | 2992 AL Barendrecht | Tel.: 0180-654794 | E-mail: info@autoservice-groenenboom.nl

Keukens

van A tot Z

KEUKENSTUDIO

KONIJNENDIJK

BARENDRECHT

www.konijnendijk.nl

Dorpsstraat 174 - 2992 AB Barendrecht
Bij de watertoren - Tel. 0180-611100
maandag gesloten - vrijdag koopavond

HOUTHANDEL

Fa. GEBR. MULDER

VUREN-GRENENHOUT-DEUREN-PLATEN

Ziedewij 3
2991 LA Barendrecht
Tel. 0180 613173
Fax 0180 611342

Als makelaar en taxateur weet Frits Markus 'Markant' wat er in de onroerend goed wereld te koop is. Natuurlijk niet het Vrijheidsbeeld. Maar de makelaarskennis is bij 'Markant' wel in huis om alle andere projecten aan te kunnen. Wilt u een huis verkopen of zoekt u een ander huis, wenst u een zorgvuldige taxatie of een objectief hypotheekadvies kom dan gerust eens langs. Graag bespreken wij met u de mogelijkheden en voordelen die 'Markant' u kan bieden.

Markant

FRITS MARKUS MAKELAAR & TAXATEUR O.G.

U vindt 'Markant' aan de Middenbaan 94. 'Markant' is geopend van maandag tot en met zaterdag!

Middenbaan 94 - 2991 CT Barendrecht. Tel.: 0180 - 620 099 Fax: 0180 - 611 585

TAXI BAKKER

gastheren op de weg

Barendrecht (0180) 613 047

Ridderkerk (0180) 468 222

www.dajong.computervrienden.nl

Dajong Computervrienden
Boerhaavelaan 7, 2992 KB Barendrecht
telefoon: 0180-625130
e-mail: dajong@helpt.nl
www.dajong.computervrienden.nl

5 jaar Stichting Dajong 2006 - 2011

SBV
Forensics

SBV Forensics B.V.
Singel 211
3311 KR Dordrecht
Tel. 078-632 08 60

Postbus 15
3300 AA Dordrecht
Fax 078-614 12 72

De puzzel compleet. Elk stukje op zijn plaats

SBV Forensics is een deskundige, multidisciplinaire en bovenal onafhankelijke private dienstverlener op de terreinen van het voorkomen, onderzoeken en/of herstellen van onregelmatige, onrechtmatige en/of strafbare gedragingen in een voornamelijk financieel-administratieve context.

Voor onder meer fraudeonderzoek, procesondersteuning, faillissementsonderzoek en schadeberekeningen kunt u bij ons terecht. Bezoek onze website voor een uitgebreid overzicht van onze diensten, artikelen en nieuwsberichten.

www.sbv-forensics.com

0900-fraudevrij

info@sbv-forensics.com

Witter Elektrotechniek

Koolmees 29
2986 VB Ridderkerk

Telefoon: 0180 - 423382
Mobiel: 06 - 22395062

Aannemingsbedrijf

J. BEVELANDER

- aanbouw
- verbouw
- nieuwbouw
- onderhoud

Bijldorp-zuid 3 - 2992 LD Barendrecht - Tel (0180) 61 98 32
bevelander@solcon.nl - www.jbevelander.nl

In het centrum van Barendrecht
moet u zijn voor:

- * Centrale verwarming
- * Vloerverwarming
- * Warmwatertoestellen
- * Gashaarden en gevelkachels
- * Oliegestookte Zibro Kamin kachels
- * Installatiematerialen
- * IJzerwaren en tuinartikelen
- * Machines en gereedschappen

annink&zn.

*Koop bij de zaak, waar u slaagt
Bij de vakman met 85 jaar ervaring*

2e Barendrechtseweg 184 - Telefoon 0180-61 28 66 - Telefax 0180-62 07 04

G.J. Andeweg BV
Glas - Schilderwerken

Sterk in duurzaam onderhoud

Postadres: Postbus 482
2990 AL BARENDRECHT
Ebweg 35
Bezoekadres: 2991 LS BARENDRECHT

Kantoor 0180 - 61 33 46
info@gjandeweg.nl
www.gjandeweg.nl

**Rijsdijk, Strijen (078) 674 18 01
674 45 15**

Voor uw vrachtje
zand, grind, grond of
mijnsplit en andere
verhardingen

